

פרוטוקול מס' 234

מישיבת ועדת הכנסת
יום ג', י"ג באייר תשל"ג - 15.5.73, שעה 8.30

נכחו:

חברי הוועדה:
א. אנקוריון - היו"ר
ר. ארזי
ס. ביבי
י. בן-סאיר
י. גולן
ס. זר
ס. ידיד (במקום ח"כ מ. נסים)
א. יפה
י. נחושתן
י. יפרח
א. עופר
ס. פרוש
י. רפאל
ז. שובל (במקום ח"כ א. הראל)
ס. שחל
א. שטרמן (במקום ח"כ צ. ציטרמן)

מזמנים:
ש. חסיר - חבר הכנסת
ג. לורך - מזכיר הכנסת
ש. יעקבסון - סגן מזכיר הכנסת

מזכירת הוועדה: מ. ברפי
רשמה: צ. שפרן

- א. אישור בקשת יושב-ראש הכנסת והסגנים לקיום ישיבה מיוחדת של הכנסת ביום 24.5.73, בה יצהיר אמונים הנשיא הנבחר מר אפרים קציר.
- ב. קביעת הוועדה שחודן בהצעת לפדר היום - הצעה למכירת אדמות שנלר" של חברי הכנסת זלמן שובל ואורי אבנרי.
- ג. סכתב יושב-ראש הכנסת אל יושב-ראש ועדת הכנסת מיום 28.3.73 בענין חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם) תשל"ג-1973.

1684

(עמית) סיום 10:5-73

אני פותח את הישיבה.

היו"ר א. אנקוריון:

א. אישור בקשת יושב-ראש הכנסת והסגנים לקיום ישיבה מיוחדת של הכנסת ביום 24.5.73, בה יצהיר אמונים הנשיא הנבחר מר אפרים קציר

אני מביא בפני הוועדה את בקשת יושב-ראש הכנסת והסגנים לאישור קיום ישיבה מיוחדת של הכנסת ביום חמישי, כ"ב באייר תשל"ג - 24.5.73, בה יצהיר אמונים הנשיא הנבחר, מר אפרים קציר. הישיבה אמורה להתחיל בשעה 16.30 ותימשך כשעה.

מר לורך ומר יעקבסון עוררו שאלה הנוגעת למתן רשות דיבור, היות ויושב-ראש הכנסת מתכוון לתת לנשיא היוצא לדבר לפני הצהרת האמונים של הנשיא הנכנס, ולנשיא הנכנס - לאחר הצהרת האמונים שלו - דבר שלא היה לו עדיין תקדים, כיוון ששני הנשיאים הקודמים נפטרו. נראה לי שניטיב לעשות אם בחליט שגם הנשיא היוצא וגם הנשיא הנכנס זכאים להסמיע נאומים מעל במת הכנסת.

י. רפאל:

הנשיא היוצא, לפני שהוא יוצא, הוא עדיין נשיא וסותר לו לנאום בכנסת.

היו"ר א. אנקוריון:

איפה כתוב שהנשיא יכול לנאום בכנסת?

ר. ארזי:

אם לראש מדינה זרה סותר לנאום בכנסת, אסור יהיה לנשיא שלנו לנאום בה?

מ. זי:

על כך צריך להחליט.

מ. ביבי:

לא צריך להחליט, אלא לאשר את הסדר המוצע על ידי היושב-ראש.

הוחלט: ועדת הכנסת מאשרת את הסדר המוצע על ידי יושב-ראש הכנסת בישיבה המיוחדת, בה יצהיר אמונים הנשיא הנבחר, לפיו ישאו דבריהם מעל במת הכנסת הנשיא היוצא, לפני הצהרת האמונים, והנשיא הנבחר, אחרי הצהרת האמונים.

ב. קביעת הוועדה שתדון בהצעת לסדר היום - "הצעה למכירת אדמות שנלר" - של חברי הכנסת זלמן שובל ואורי אבנרי

היו"ר א. אנקוריון:

מליאת הכנסת העבירה אלינו את קביעת הוועדה, שתדון בהצעות של חברי הכנסת זלמן שובל ואורי אבנרי בדבר ההצעה למכירת אדמות שנלר. היו בענין זה שתי הצעות: הצעת השר גבתי, שענה בשם הממשלה, להעביר את שתי ההצעות לוועדת הכספים; כנגד זה הצעתו של חבר-הכנסת שמועל תמיר, שאמר כי מלבואות היא בתחום ענייניה של ועדת הכלכלה ולכן יש להעביר את ההצעות לוועדת הכלכלה. חבר הכנסת זלמן שובל שהיה אחד המציעים, אמר שהוא מסכים להעביר את ההצעה לוועדה, אך לא לוועדת הכספים. במצב זה אמר חבר-הכנסת ארזי, שהיה יושב-ראש הישיבה, שלא נותר אלא להעביר את הקביעה לוועדת הכנסת.

חבר-הכנסת שכטרמן, יושב-ראש ועדת הכלכלה, כתב לי מכתב בו הוא מתאונן על היחס לוועדת הכלכלה בכל הקשור להעברת עניינים אליה. באופן מיוחד הוא מדבר על ההצעה הנדונה, שלדעתו יש להעביר אותה לוועדת הכלכלה. כמו כן ביקש להזמין אותו לישיבה הזאת. באתי למסקנה, שהצעת יושב-ראש של ועדה בתור שכזו איננה פרוצדורה ההולמת אותנו, מה גם שמדי פעם עולה ענין כזה ומה גם שיש התחרות בין הוועדות, וועדת הכנסת מחליטה כך או אחרת לפי שיקוליה. הודעתי, איפוא, לחבר-הכנסת שכטרמן, שאם ברצונו להשתתף בדיון, יש רק דרך אחת: שיבוא במקום חבר-כנסת אחר של פיעתו.

באשר לענין הכללי של תלונתו - הודעתי לו שאעלה זאת על סדר היום בכנוא היום ואז נדון בענין.

אשר לנושא הנדון: עברתי על הפרוטוקול של שתי ההצעות ועל תשובת השר ומצאתי שהוויכוח במליאה הסתובב סביב שני צירים: ציר אחד - מדוע נתן מינהל מקרקעי ישראל מה שנתן למר פאלוך מאדמות

היו"ר א. אנקוריון:

חורשת שנלר; הציר השני - מדיניות ההשקעות של הממשלה. ציר הוויכוח לא היה מופנה נגד שך החקלאות, אלא נגד שר האוצר, וחבר-הכנסת אורי אבנרי אמר במפורש: "אילו שר האוצר היה עונה להצעה הזאת, כפי שלדעתי היה צריך לענות הוא ולא שר החקלאות, שנגיעתו לענין היא פורמלית גרידה... הייתי מסתדל להיכנס לניתוח היחסים האישיים בינו לבין שר פלוך".

ס. ידיד: שר האוצר מעורב בכל העניינים, בכל המשרדים ובכל הוועדות.

היו"ר א. אנקוריון:

והוא ממשיך הלאה ואומר: "זה ענין ספרותי לנתח את היחסים האלה, סדוע שר האוצר, פנחס ספיר, חושב שהוא צריך להעשיר אנשים, להפוך כמה עשירים למליונרים, וכמה מליונים למיליארדרים".

י. בחושתי:

הציר של הוויכוח במליאה אינו קשור כלל לעניינינו, אלא הנושא עצמו. הרכוש הזה הוא רכוש גרמני, שהמדינה קיבלה עליו אפוטרופסות. המינהל הוא שמנהל רכוש זה, והמינהל שייך למשרד החקלאות. בתחום סמכויותיה של ועדת הכלכלה שנקבעו בתקנון אנחנו מוצאים - זכיונות המדינה ואפוטרופסות על הרכוש. אין דבר יותר ברור מזה.

בכנסת מסתמנת מגמה להוציא מידי ועדת הכלכלה נושאים ולהעביר אותם לוועדת הכספים. ועדת הכספים כורעת תחת עול כבד של ישיבות, כי את כל הנושאים היא רוצה להקיים. בסופו של דבר כל ענין קשור בכסף, בהשקעה ובשר האוצר. איך אפשר לומר שצריך להעביר את הנושא לוועדת הכספים מפני שחבר-הכנסת אורי אבנרי אמר כך? זה נושא מובהק של ועדת הכלכלה.

י. גולן:

יש עוד ועדות, מלבד ועדת הכספים, הכורעות תחת עול העבודה. לי נראה שגם ועדת הכלכלה כורעת תחת עול העבודה. הנה לפני שלוש שנים הועבר לוועדה זו חוק מועצת הפירות, שהוא חיוני ביותר עבור החקלאים, ועל אף כל מאמצי החקלאים לא הועבר החוק עד היום לקריאה שניה ושלישית. כך גם בדברים אחרים.

אני חושב שצריך להעביר את הנושא לוועדת הכספים, כי ועדה זו דנה לא מזמן בתקציבו של מינהל מקרקעי ישראל מכל האמפקטים של מדיניותו ושל הבעיות הכרוכות במדיניות הזאת, הקשורות בפוגיות כגון אלה של שנלר ואחרות. ועדת הכספים מעורה בכל העניינים האלה והיא יכולה לצלול ישר לבעיה מבלי להזדקק ללימוד יתר. הדרך היעילה, הטובה ביותר והטבעית ביותר היא להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

ס. ידיד:

עצם ההחלטה להעביר את הנושא לוועדת הכספים מנוגדת לתקנון באופן ישיר ביותר. בתקנון יש הגדרה ברורה ביותר לגבי תפקידיה של כל ועדה וועדה. כתוב בו במפורש מה שייך לוועדת הכלכלה, ומה - לוועדת הכספים, ואין צורך להיכנס לשאלה איזו ועדה מוסמכת יותר בענין.

ס. שחל:

לפי מה בתקנון אפשר לראות שהנושא שייך לוועדת הכלכלה?

ס. ידיד:

תקרא את סעיף 12 ותראה.

נראה לי שיש פה סגמה ברורה או כוונה לא להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה, או לרוקן את ועדת הכלכלה מתוכנה. אנחנו מוחים נגד זה. ועדת הכנסת תחטיא את המטרה אם תחליט בכיוון זה. טוב תעשה לוועדה אם לא תחרוג מן הסמכויות שלה ומן התקנון. אם מישהו רוצה להעביר את מינהל מקרקעי ישראל לתחום תפקידיה של ועדת הכספים, יביא הצעה כזאת לתיקון התקנון. אני מציע שהוועדה תחליט להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

ד. ארזי:
מכיוון שאני חבר מועצת מינהל מקרקעי ישראל אני יודע שיש דברים במינהל שהם באמת בתחום מינהל מקרקעי ישראל, ויש דברים שאינם בתחום מינהל מקרקעי ישראל. מכירת קרקעות היא ענין שבתחום סמכות ועדת השרים לעניני כלכלה. מועצת מינהל מקרקעי ישראל מאשרת רק לפי המדיניות שלה החכרת קרקעות, וזוהי מדיניות שנתקבלה על ידי המועצה ואושרה גם בממשלה וגם בכנסת. לגבי מכירת קרקעות צריך בכל מקרה ומקרה החלטה של ועדת השרים לעניני כלכלה, ולא מועצת המינהל ולא הנהלת המינהל מחליטות בענין זה.

מכאן שהענין הנוגע למכירת שבלר הוא למעשה טרנסקציה כספית, שנעשתה על דעת ועדת השרים לעניני כלכלה, ולכן הוא קשור עם מה שמוגדר בפעיק 12 כתפקידי ועדת הכספים - הכנסות והוצאות המדינה.

היו"ר א. אנקוריון:
אני רוצה להזכיר דבר נוסף: חלק גדול מן הוויכוח שהיה במליאה הסתובב סביב למדיניות עידוד השקעות הון. אני שומע מטר יעקבסון שחוק לעידוד השקעות הון נידון בכל השלבים בוועדת הכספים.

פ. יודי:
מה נושא ההצעה לסדר היום?

היו"ר א. אנקוריון:
הצעה למכירת אדמות 'שבלר'.

פ. יודי:
זה אם כן הנושא, ולא השקעות הון, והוא שייך לוועדת הכלכלה.

א. רזיאל-צאנר:
הנושא הזה מוגדר בתקנון כנושא השייך לוועדה מסויימת, ואינני מבינה מדוע צריכה ועדת הכנסת לעשות אקרוכטיקה אינטלקטואלית כדי להוציא דברים מכתובים. בעת הדיון במליאת הכנסת אי אפשר לברר איזו ועדה צריכה לדון בנושא, ולכן העבירה המליאה לוועדת הכנסת את הענין כדי שתראה מה כתוב בתקנון. אינני מתארת לצצמי שלג היה נושא, שכתוב עליו במפורש שהוא שייך לוועדת העבודה, היו עושים תרגיל כדי להעביר אותו לוועדת השירותים הציבוריים. פתאום טוטים מהמקובל בגלל כל מיני סיבות - שלא כאן המקום לפרט אותן-הקשוחח ליחס הכולל לוועדה. לא צריך לעשות תרגיל, אלא לפעול לפי התקנון. העובדה ששר החקלאות השיב, כי הוא הממונה על מינהל מקרקעי ישראל, ולא שר האוצר. ואינני מניחה ששר האוצר היה בחוץ-לארץ, ושר החקלאות הופיע במקומו.

היו"ר א. אנקוריון:
ושר החקלאות הציג להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

א. רזיאל-צאנר:
זו זכותו, אבל תפקידה של ועדת הכנסת להחזיר את הדברים לאפיקים הנורמליים שלהם. אני מציעה להעביר את הנושא לוועדת הכלכלה.

פ. יודי:
ועדת הכנסת צריכה להיות צמודה, בלי פטיות, לכתוב בתקנון, כי אם ועדת הכנסת לא תסמור על התקנון, איך תוכל לדרוש מאחרים לסמור עליו? ועדת הכנסת היא הרביזור, היא הצנזור, היא בעל הבית וצריכה לסמור על התקנון, ופירוש הדבר - על עבודה סדירה של הכנסת. אי שמירת התקנון בענין זה היום ובענין אחר סחר, מערערת את יסודות העבודה התקינה בבית.

יש כמה דברים שאינם ברורים, בעיקר כמה שנוגע לעניני כספים, עניני השקעות חוץ ומסקיעים מבחוץ - מה נוגע לוועדת הכספים ומה לא. אני מציע ליושב-ראש הוועדה ליזום או לדאוג - אם לא בכנסת הזו, בכנסת הבאה - הגדרה מחדש של תפקידי הוועדות. נראה לי שהגדרות שקיימות כיום בתקנון אינן עונות על בעיות וענינים שהתעוררו במשך עשרים וחמש שנה. אין כל דע בזה שיבוא חבר-כנסת או קבוצת חברי-כנסת ויציגו תיקון בתקנון, אבל לפי הכתוב כיום מינהל מקרקעי ישראל הוא במסדר החקלאות, ומסדר החקלאות הוא במסגרת תפקידיה של ועדת הכלכלה. כל הפירושים האחרים אינם עונים לענין זה, לרבות ענין ההתמחות של חברי ועדת הכספים בנושא. אם הכל ייקבע לפי התמחויות, צריך לקבוע בכנסת ועדה שתיקבע את ההתמחות של כל חברי הוועדות.

ס. זר:

אינני מתעלם מדברי חבר-הכנסת גולן, שאמר כי הענין נהיר ובהיר לוועדת הכספים דווקא, אך אם להיות נאמן לשמירת התקנון, הנושא שייך לוועדת הכלכלה.

א. שכטרמן:

לצערי השתלטה אווירה של ערב בחירות על הכנסת ועל עבודת הוועדות, ואני אומר זאת בכאב גדול. יש תקנון, והתקנון ברור מאד בנושא שבו אנחנו דנים עכשיו. ברור שלוועדת הכנסת יש סמכויות לשנות דברים. מתי? כשיש הכרח, כשיש דבר מה בלתי צודק, כשיש דבר מה בלתי ברור. אי אפשר להפוך את ועדת הכנסת לאימפרוביזטור של תפקידי הוועדות. אם נלך בדרך שכאן התחילו ללכת בה, אפשר לומר שהנושא אינו כלכלי בלבד, אלא גם נושא תכנוני ועל כן הוא שייך לוועדת הפנים. כאשר מדובר בבעיות קובעות הנוגעות לעתידו של העם צריך להיות צמוד למה שהוחלט בתקנון. האם יהיה זה ענין של "כל דאליים גבר"?

אני פונה ליושב-ראש ועדת הכנסת: אתה שומר החותם, תפקידך וחובתך - גם אם אין זה רצוני למפלגתך - לשמור על כבודה של הוועדה ועל כבודו של התקנון. אינני חושב שיהיה זה טוב אם יתקבל בצייבור הרושם שהגישה לענינים כאלה היא גישה צינית של כדאיות, של חישובי הרגע. אני מבקש מחברי הוועדה שיחרומו מעל חישובי הרגע, יחשבו על עתיד הענין, כי היום הקונסטלציה היא כזאת, סחר היא עלולה להיות אחרת. אני פונה שוב אליך אדוני היושב-ראש: אתה ממונה על שמירת התקנון. פעל בהתאם לכתוב בו, מסום שבתקנון אין שאלה של טפק.

במה שנוגע לידיעותיהם של האנשים או למידת התמחותם: זכותכם לטפל בבעיה. אני אישית מוכן לעמוד במבחן עם כולם בנושא זה. אני מבקש מכל חברי ועדת הכנסת - ובעיקר מאלה שהשתתפו בוועדת הכלכלה וראו באיזו הגינות היא פועלת ובאיזו זהירות - לתמוך בבקשתי להפנות את הנושא לוועדה אליה הוא שייך, והוא יקבל טיפול הוגן, ישר ולענין.

הינדל א. א. אנקורין:

לו היה התקנון בענין זה ברור בתכלית, לא היה לנו פשוט כל כך לעשות אחרת ממה שהוא קובע. התקנון קובע באיזה ענינים מטפלת כל ועדה, אך לא באיזה מסדרים. לגבי ועדת הכלכלה נאמר - "חקלאות ודיג", אבל לא נאמר "מסדר החקלאות". במסגרת תפקידיה של ועדת הפנים, למשל, נאמר - "עתונות ומודיעין". האם יש מסדר לעתונות ומודיעין? כלומר, לא מסדרים, אלא נושאים מוגדרים במסגרת תפקידיהן של הוועדות.

ס. ידיד:

אבל כתוב בוועדת הכלכלה: "זכיונות המדינה".

הינדל א. א. אנקורין:

כשכתוב "חקלאות ודיג" הכוונה לענינים של חקלאות ודיג ולא למסדר החקלאות, ולכן לגבי השאלה אם מכירת אדמות שנלר הוא ענין של חקלאות, המינימום שאני יכול לומר הוא, שזה מוטל בטפק. לעומת זאת כתוב לגבי ועדת הכספים - הכנסות והוצאות המדינה.

למה הועבר הענין לוועדת הכנסת? כדי שיתן דעתה על מהות הענין. כדי לראות מה מהות הענין אתן כמה ציטטות מדברי המציעים את ההצעה ותחליטו אתם מה מהות הענין. אמר חבר-הכנסת זלמן שובל: "ממשלת ישראל מעניקה לאותו אדם כ-15 מליון לירות במתנה". אחר כך הוא אומר: "הממשלה ממשיכה במינהג של איפה ואיפה נגד מסקיעים אזרחי ישראל, כשהיא ממשיכה להעדיף מסקיעים זרים". ולאחר מכן: "מינהל מרקעי ישראל אינו סתיר בניה בפרוזדור ירושלים, לא למסקיעים ישראלים. אך למסקיעי חוץ, המבקשים להקים שם קריית טלז-סטון - כן נותנים. והוא ממשיך: "מה פשר ההעדפה הזאת למסקיעי חוץ בקרקעות ובבניה?"

חבר-הכנסת אורי אבנרי אומר: "הוא צריך היה לגייס 4.4 מליון לירות. הוא קיבל מבנק "טפחות" הלוואה של 3.3 מליון לירות לשנתיים. זאת אומרת ששטח השווה כ-20 מליון לירות כיום, מסרו אותו ב-5.5 מליון לירות". אחר כך הוא אומר: "לפי תקנות מינהל המרקיעין אין צורך במכרז אם מדובר במסקיעי חוץ ואם יש המלצה של שר בתחום מסדרו. והוא ממשיך ואומר - כפי שכבר קראתי קודם: "אילו שר האוצר היה עונה להצעה הזאת, כפי שלדעתי היה צריך לענות הוא ולא שר החקלאות, שנגיעתו לענין היא פורמלית גרידה". ואחר כך כל הנאום כולו הוא ביקורת אחת גדולה על שר האוצר.

הוא יוזמן לוועדת הכלכלה בקשר לזה.

א. שכטרמן:

לעומת זאת עונה שר החקלאות מר חיים
גבתי: שר האוצר סמליץ מדי פעם על

הינ"ר א. אנקוריון:

שחרור מסקיעי חוץ ממכרז. עלינו לדעת פעם: אם איננו מעוניינים במסקיעי
חוץ - אל נבלבל ליהודים בחוץ לארץ את המוח ועל נגיד להם: תבואו ותסקיעו
בארץ.

אלה הם הדברים, וכל אחד יכול להסיק

מהם את המסקנה שלו. אני מעמיד את העניין להצבעה.

ה צ ב ע ה

בעד העברת הנושא לוועדת הכספים - 10

בעד העברת הנושא לוועדת הכלכלה - 4

הוחלט: להעביר את הנושא לוועדת הכספים.

אני מגיש על כך ערעור.

א. שכטרמן:

ג. מכתב יושב-ראש הכנסת אל יושב-ראש ועדת הכנסת מיום 28.3.73 בעניין
חוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות ומגביר וכהונתם) תשל"ג-1973

למען הסדר אני רוצה לומר לוועדה,
שקיבלתי אחסול - לפי בקשתם - משלחת
של חמישה פרופיסורים: פרופ' ד"ר בועז מואב, פרופ' ד"ר קניאל, פרופ'
אחיעזר ברנד, פרופ' יהודה אייזנברג ופרופ' דוד שיחור. הם ביקשו להחיש
את העניין, ואסרתי להם שהנושא נמצא על סדר היום והוועדה עומדת לפינים את
הדיון. לעצם הנושא לא ביקשו דבר.

הינ"ר א. אנקוריון:

אני מבקש שכל הוועדה תשמע את המשלחת
הזאת.

י. רפאל:

הם לא ביקשו.

הינ"ר א. אנקוריון:

אנחנו מבקשים.

י. רפאל:

הם לא באו בחור סומכים.

א. עופר:

אם יש הצעה להזמין את משלחת הפרופיסורים
לוועדה אזביע אותה.

הינ"ר א. אנקוריון:

ה צ ב ע ה

הוחלט: לדחות את ההצעה להזמין את הפרופיסורים
להופיע בפני הוועדה.

נעבור לדיון לגופו של הנושא.

הינ"ר א. אנקוריון:

ידוע לחברי הכנסת שעניין זה נמשך
זמן לא מועט ועבר בירושה מן הכנסת
הקודמת. היו בו דיונים בוועדה מיוחדת, הוועדה המיוחדת המליצה את
המלצותיה והעניין חזר למליאת ועדת החוקה, חוק ומשפט, ומליאת הוועדה
לא קיבלה את המלצות הוועדה המיוחדת ודחתה אותן. והנה אנחנו כבר על
סף גמר עבודת הכנסת הזאת ועדיין לא הגענו לסיכומים כלשהם.

י. רפאל:

יש אומרים שמפתחן עכשיו איזה שהוא
רוב לקבלת החוק הזה. אני מפקפק קודם כל אם זה רוב אמיתי. ייתכן ובהצבעות
פורמליות זה יכול להיות רוב, אך אני ינדע שבפיעת המערך, למשל, לא רק
מפ"ם מתנגדת, אלא גם בתוך סיעת העבודה יש חילוקי דעות רציניים; לפחות
יש התלבטויות, יש היסוסים, עדיין לא השתכנעו, אלא שבגלל לחצים פנימיים,
בגלל הבטחות והתחייבויות, מוכרחים להצביע.

י. רפאל:

ראינו מה קרה בוועדת החוקה, חוק ומשפט כאשר עסדה כבר בישיבתה הססכמת. האם זה מקרה שלא נתקבל שם רוב? הרי לפי ההרכב הסייעתי המפלגתי היה שם רוב, אף על פי כן לא היה רוב. אינני אומר שזה דבר של התחמקות בלבד, אלא דבר עמוק הרבה יותר מהתחמקות. זוהי התלבטות, כי בעצם ההצעות הללו ישנם דברים לכאן ולכאן.

זה לא נכון שלא היה רוב. היה רוב.

א. עופר:

לו היה רוב, היתה ההצעה מתקבלת. אם לא התקבלה, סימן שלא היה רוב.

י. רפאל:

הוועדה הביאה את הצעת החוק לכנסת, ובכנסת היא נפלה.

א. עופר:

מדוע היא נפלה? משום שיש התלבטויות. יכול להיות שיש בהצעה הרבה דברים

י. רפאל:

חיוביים, אך יש חששות גם לדברים שליליים, ואינך יודע איזה פתח אתה פותח כאן לכל מיני אפשרויות שכולנו יחד עלולים להצטער עליהן.

בשעתו הצעתי שנזהיג את השיטה הזו

באופן נסיוני בכמה מקומות. לדוגמה - עיר גדולה, עיר בינונית, עיר פיתוח, עיר פיתוח, או שני מקומות מכל סוג. היתה עוברת קדנציה ולאחר 4 שנים יכולים היינו ללמוד מן הניסיון הזה. האם לריפורמה כזו הולכים סתם ללא נסיון, בו בזמן שההיסוסים רבים בכל מקום ומקום? אינני דואה כמעט אף אחד שמשוכנע במאת האחוזים שהשיטה היא טובה. לכל אחד יש ספיקות, אם כי יכול להיות שיש גם תקוות שיש בכך משום תיקון מסויים.

הכנסת כבר החליטה את החלטתה. האם עכשיו

אתם באים ברגע האחרון להערים על הכנסת? האם זה בהתאם לתקנון הכנסת? הרי קיים בענין זה סעיף מפורש בתקנון, סעיף 117, הקובע: "החליטה הכנסת להסיר את הצעת החוק מסדר היום - אם לפי סעיף 111 ואם לפי סעיף 113 - או שחזר בו חבר הכנסת מהצעתו לפי סעיף 116, לא תונח על שולחן הכנסת, באותו כנס של הכנסת, הצעת חוק שיושב-ראש הכנסת קבע שהיא זהה או דומה לה בעיקרה, אלא אם ראה יושב-ראש הכנסת שחל בינתיים שינוי של ממש בנסיבות". והרי ההצעה שהוגשה היא זהה וגם דומה.

שם יש שינוי בנסיבות.

י. גולן:

יושב-ראש הכנסת צריך להכריז שיש שינוי בנסיבות ולהודיע מה השינוי שחל בנסיבות.

י. רפאל:

אם חל שינוי בנסיבות - את זה יראה היושב-ראש.

א. עופר:

הלא היושב-ראש הביא את הענין לוועדה, כדי שאנחנו נראה. אנחנו לא רואים.

ט. פרוש:

השאלה היא אם חל סעיף 117 או לא.

הי"ר א. אנטוריון:

היושב-ראש הודיע באחת הישיבות הקודמות, שהוא עצמו אינו מקבל על עצמו את ההכרעה. בינינו לבין עצמנו, יש לו ליושב-ראש איזו נטייה, ולו היה רוצה קצת, כל שהו, היה אומר: לא. אף על פי כן, עם כל הנטייה שלו להצטרף לדעה מסויימת, הוא איננו יכול להגיד שהוא מקבל על עצמו את האחריות לקבוע שהוא רואה שחל שינוי בנסיבות. האם אתה רוצה לומר שהוא רואה שינוי בנסיבות?

י. רפאל:

החוק הוא חד-משמעי, והוא חייב להניח את החוק על שולחן הכנסת, אבל הוא לא רוצה. זה שהוא מעביר את הענין לוועדה הוא בניגוד לתקנון. היה עליו להניח את החוק על שולחן הכנסת.

ש. תמיר:

האם אתה יכול להגיד שחל שינוי בנסיבות?

י. רפאל:

במאה אחוז.

ש. תמיר:

מה זה "נסיבות" בכלל? עלינו להזמין הגדרה לכך.

י. רפאל:

אם מדברים כאן על סעיף 117, צריך לדעת לשם מה בכלל התקבל סעיף זה. הוא התקבל כי ידענו: מסירים הצעת חוק, ולאחר שבוע, שבועיים מציעים מחדש אותה הצעה, כי רואים שהנושא פופולרי, שהוא מעסיק את דעת הציבור, שכותבים עליו בעתונים. התקינו את הסעיף, כדי שלא יסרידו את הכנסת ולא יעסיקו אותה בדברים בטלים. זו הייתה הכוונה, שמעוף זה יהיה בלם להטרדות. העניין שאנחנו דנים בו הוא דוגמה טובהקת להטרדת הכנסת.

לא יימצא איש שיגיד שההצעה איננה דומה או זהה. לא יימצא איש שיגיד שנשתנו הנסיבות, ולכן חל על הצעה זו סעיף 117. האם אתם רוצים לעשות צחוק מן הסעיף, כאשר אנחנו עומדים על סף סיום הכנסת הזאת? הלא אלה שיבואו אחרינו גם כן צריכים לחיות על פי התקנון. עלינו להשאיר מסורת של יחס רציני לתקנון הכנסת.

אני פונה לנציגי סיעת העבודה, שירפו מזה הפעם. אני מציע שידחו את ההצעה, כאשר נשאר רק עוד חודשיים לסיום הכנסת הזאת, ויתחילו בכך בצורה מסודרת בתחילת הקדנציה הבאה.

הי"ר א. אנסוריון:

היות ואנחנו צריכים לסכם את הדיון, אני מבקש מחברי הוועדה שיש להם הצעות, שיגישו לי את הצעותיהם בכתב. לעת עתה יש בפני הצעה אחת, שהוגשה לי בכתב על ידי חבר-הכנסת מרדכי בן-פורת, האומרת כדלקמן: "הואיל והמקרה שלפנינו מהווה שאלה הנוגעת לדיוני הכנסת שאין לה הוראה בתקנון", מחליטה ועדת הכנסת, לפי סעיף 121, להתיר הנחת הצעת החוק החדשה מיד לקריאה מוקדמת".

האם הוא חבר הוועדה ויכול להציע הצעות?

י. בן-מאיר:

הוא הציע זאת בישיבה הקודמת, כאשר בא לוועדה במקום חבר-הכנסת יצחק נבון.

הי"ר א. אנסוריון:

אני מצטרף להצעת חבר-הכנסת בן-פורת. אני רוצה להציע הצעה לסדר.

ז. שובל:

חבר-הכנסת תמיר לא יכול להציע הצעה לסדר. הוא לא חבר הוועדה.

ש. תמיר:

א. עופר:

כאשר הוועדה הזאת יושבת לפי פרוצידורה שאיננה קיימת, מותר לאדם שהוזמן והוא

ש. תמיר:

מגיש ההצעה, להציע לסדר.

אני לא מסכים שמי שאיננו חבר הוועדה יציע הצעה לסדר. אני רוצה על כך הצבעה.

א. עופר:

אחרי שנשמע את חבר-הכנסת בן-מאיר.

הי"ר א. אנסוריון:

אני מציע לקיים דיון לפי בקשת חבר-הכנסת עופר, אם יכול או לא יכול חבר כנסת שאינו חבר הוועדה להציע הצעה לסדר.

י. בן-מאיר:

לאחר שאתה תדבר.

הי"ר א. אנסוריון:

למען הסדר אני רוצה להודיע, שהוגשה לי הצעה נוספת בכתב, של חברי-הכנסת ארזי ורפאל, האומרת: "ועדת הכנסת קובעת כי העניין הנדון חל עליו סעיף 117 על כל חלקיו, ולפיכך אין להניח את הצעות החוק על שולחן הכנסת."

זה גם על דעתנו.

י. בחושטן:

לכל הדעות אפשר להניח את הצעת החוק לפי סעיף 117.

א. עופר:

אני מציע למחוק את המלה "לפיכך" בהצעת חברי הכנסת ארזי ורפאל.

י. בן-סאיר:

היו"ר א. אגוריון:
הוגשה לי גם הצעתו של חבר-הכנסת משה שחל: "בעקבות פנייתו של יושב-ראש הכנסת במכתבו מיום 28.3.73, מחליטה ועדת הכנסת כי סעיף 117 לא חל על הצעת חוק שהוטר בהקריאה שלישית. ועדת הכנסת קובעת בהתאם לסמכותה על פי סעיף 121, שבמקרה זה יחול סעיף 108."

ועוד הצעה של חבר-הכנסת נחושטן:
"בעקבות פנייתו של יושב-ראש הכנסת מתאריך כ"ד באדר ב' תשל"ג - 28.3.73, מחליטה הוועדה כי סעיף 117 חל על הצעת החוק הנדונה."

י. בן-סאיר:
הוגשו כאן מספר הצעות שהשלכותיהן שונות. הצעת חבר-הכנסת בן-פורת מבטלת למעשה את תפקיד הנשיאות, כי גם בסעיף 108 נאמר, שהנשיאות צריכה להחליט אם להניח את הצעת החוק או לא, ואילו חבר-הכנסת בן-פורת מציע שוועדת הכנסת היא שתחליט, בלי היושב-ראש והסגנים, אם להניח את ההצעה או לא. זהו דבר שאין לו תקדים והמערער את מבנה הכנסת.

גם לגבי הצעה זו וגם לגבי ההצעות האחרות שהוגשו יש צורך לתת לסייעות רשות להתייעץ. אני מבקש להתייעץ בסייעתי בנושא זה.

לגופו של עניין: הצעת החוק הפרטית שהוגשה על ידי מספר חברי כנסת בעניין בחירת ראשי ערים הועברה בקריאה טרוםית, של הכנסת לוועדת החוקה, חוק ומשפט. ועדת החוקה, חוק ומשפט הביאה הצעת חוק זו לקריאה ראשונה במליאת הכנסת, והכנסת אישרה אותה בקריאה ראשונה והחזירה אותה שוב לוועדת החוקה, חוק ומשפט כדי להכין אותה לקריאה שנייה ושלישית. לאחר שהצעת החוק עברה את כל הדיונים בוועדת החוקה, חוק ומשפט, היא הועברה למליאת הכנסת לקריאה שנייה ושלישית. בקריאה שנייה התקבל החוק, לאחר שבסעיף 9 נתקבלו שתי הסתייגויות. העמידו את סעיף 9 עם שתי ההסתייגויות להצבעה והוא נתקבל בקריאה שנייה.

א. זופר: לא.

י. בן-סאיר: כן. אתם הצבעתם נגד הסעיף, אבל הוא אישור בקריאה שנייה.

י. רפאל: אפשר להביא את הפרוטוקול ולראות.

י. בן-סאיר: לאחר מכן, כאשר הביאו את הצעת החוק לקריאה שלישית, הוא נפלה. הכנסת דחתה את הצעת החוק, ודחיה זו רלבנטית לסעיף 117. הסביר זאת יפה בשעתו חבר-הכנסת בני בני על דרך של קל וחומר. אם סעיף 117 חל במקרה של הסרת הצעת חוק בקריאה ראשונה, שאז העניין עדיין אינו ברור, קל וחומר שהוא חל על הסרת הצעת חוק בקריאה שלישית, לאחר שכבר דנו בחוק במשך שנים, לאחר שכבר היתה הקריאה השנייה, לאחר שהחוק המוגמר הועמד בפני מליאת הכנסת, מה גם שהופסקה ישיבת הכנסת בין הקריאה השנייה ל שלישית. לו, למשל, לא הופסקה הישיבה, הייתי מבין שהיו טוענים שלא היתה הפסקה.

מ. שחל: ואז זה היה ברור לך יותר, לאחר שנתקבלו שתי הסתייגויות סותרות?

י. בן-סאיר: חבר-הכנסת שמואל תמיר העלה הצעה לסדר וטען, שהיות ונתקבלו שתי ההסתייגויות, החוק סותר את עצמו ואי אפשר לקבל אותו. יושב-ראש הכנסת מר ישעיהו אמר לו נכון: אין זה עניין לכאן. יכול להיות שאם תהיה פניה לכג"צ יקבעו שם שהחוק סותר את עצמו. הכנסת יודעת מה היא עושה.

ש. תמיר: דקה אחר כך עלה חבר-הכנסת צדוק והפריך מכל וכל את דברי יושב-הראש.

י. בן-סאיר: מה קרה לאחר מכן? סיעה גדולה ביקשה הפסקה, והיתה הפסקה של יותר משעה. כל ואז כשחזרו לכנסת והחוק הועמד להצבעה בקריאה שלישית, הסירו אותו מסדר היום. הרוב הצביע נגד החוק.

י. בן-מאיר:

לאחר מכן הגישו מספר חברי כנסת הצעה שהיא זהה מילה במילה, ובוודאי גם זהה בתוכנה, להצעת החוק שנפלה בכנסת. אם אני זוכר נכון, החליטו היושב-ראש והסגנים לא להניח את ההצעה החדשה שהוגשה על שולחן הכנסת, משום שחל עליה סעיף 117, הקובע כי לאחר שהצעה דומה נפלה, אין מגישים אותה מחדש, אלא צריכים להניח אותה על שולחן הכנסת רק בכנס הבא של הכנסת. עכשיו אפשר אמנם להניח אותה על שולחן הכנסת - ובזה צודק חבר-הכנסת עופר - אך הדיון בה יכול להתקיים רק כעבור שישה חודשים. לאחר שהיושב-ראש והסגנים החליטו מה שהחליטו...

אין החלטה.

הי"ד א. אנקוריון:

י. בן-מאיר:

מכל מקום אמרו היושב-ראש והסגנים שאינם יכולים להניח את הצעת החוק, כי הרוב בתוכם היה עבור שחל עליה סעיף 117, ומציעי החוק ערערו על כך.

הי"ד א. אנקוריון:

לא ערערו על שום דבר. לפני היושב-ראש היה מצב מפויים. הוא התייעץ עם הסגנים, אך מאחר שלא סיכמו דבר, כתב לנו מכתב וביקש התייעצות עם ללכת לפי סעיף 117 או לפי סעיף 108.

ס. ביבי:

מה שאתה אומר אינו מדוייק.

הי"ד א. אנקוריון:

הוא ביקש מאיתנו הדרכה, וכך הוא כתב.

י. בן-מאיר:

מה היה במדוייק?

א. עופר:

אפשר לראות את מכתבו של יושב-ראש הכנסת.

י. בן-מאיר:

יושב-ראש הכנסת פנה לוועדת הכנסת, על מנת לשאול לדעתה, אם חל סעיף 117 או לא, וזו השאלה העומדת עכשיו בפנינו. אם סעיף 117 אינו חל, תהול על הצעה זו ארתה פרוצידורה מקובלת החלה על כל הצעת חוק פרטית; אם סעיף 117 חל על הצעת החוק, ברור שעכשיו יכול החוק להיות מונח על שולחן הכנסת, אך אי אפשר לדון בו אלא כעבור שישה חודשים.

אגב, אם לא חל סעיף 117 על הצעת החוק, חל עליה סעיף 108, שבו נאמר כי היושב-ראש והסגנים, לאחר שאישרו הצעת חוק שהוגשה על ידי חבר כנסת, יניחוה על שולחן הכנסת. כלומר, הם חייבים להציע אותה או לא. זה עניינם.

לשאלה אם סעיף 117 חל או לא: היועץ המשפטי לממשלה הוזמן לוועדה ונתן ביטויים לעניין. פירוש התקנון נתון בידי ועדת הכנסת, ואם כי אני מכבד את חוות הדעת של היועץ המשפטי לממשלה, ברור שזו אינה חוות דעת מחייבת, כי איננו בית משפט והשאלה איננה שאלה משפטית טהורה. אם השאלה היא משפטית טהורה וההכרעה צריכה להיות משפטית, ברור שחברי הוועדה שהם עורכי-דין במקצועם יודעים יותר ממני, שאינני משפטן, ואז יווצרו פה שני סוגי חברי ועדה: כאלה שיש להם התמחות בעניין, וכאלה שאין להם התמחות בעניין. דבר זה אינו עולה על הדעת. כל חברי הוועדה הם שווים, ועלינו לפרש את התקנון לפי הבנתנו את התקנון ולא מבחינה משפטית. לכן כל הפולמוס של חבר-הכנסת שחל אינו רלבנטי לעניין. הוא רלבנטי לבית המשפט ולא לנו, שעלינו לפרש את התקנון לפי הבנתנו.

בסעיף 117 נאמר: "החליטה הכנסת להפיר את הצעת החוק מסדר היום - אם לפי סעיף 111 ואם לפי סעיף 113". לפי סעיף 111, פירושו - שהצעת החוק נפלה בקריאה טרומית; לפי סעיף 113 - פירושו שהוועדה לא הביאה את הצעת החוק לקריאה ראשונה. באים היועץ המשפטי, חבר-הכנסת שחל ואחרים ואומרים: היות ובסעיף 117 נזכרים במפורש סעיף 111 וסעיף 113, סימן שכוונת הסעיף היא לשני מקרים אלה בלבד, למעט אחרים. דבר זה אינו עולה על הדעת. גם לו היה סעיף 117 מפרט את כל המקרים של הפרת הצעת חוק בלי שהיה מזכיר רק את האפשרות של הפרת הצעת חוק בקריאה שלישית, גם אז לא הייתי אומר שהוא בא למעט אפשרות זו, אלא הייתי אומר

י. בן-טאיר:

שמקרה זה אינו שכיח. בדרך כלל שכיח שהצעות חוק פרטיות נופלות בקריאה טרוםית, וקורה גם שהצעות המועברות לוועדה להכנה לקריאה ראשונה אינן באוב לידי דיון. מכיוון שאפשרויות אלה יותר שכיחות, ציינו אותן. לא טרחו לציין השרת הצעת חוק בקריאה שלישיית, שזה מקרה נדיר, אך אין זה אוקר שהטעין בא למעט אפשרות כזאת.

נקודה נוספת: פעיף 117 לא נותן

את כל הדוגמאות להשרת הצעת חוק. הוא לא נתן את הדוגמה של השרת הצעת חוק בקריאה ראשונה. אם נקבל את חוות הדעת של היועץ המשפטי יוצא, קאם הצעת חוק נפלה בקריאה טרוםית - אי אפשר להביא אותה מחדש; אם הוועדה לא העבירה הצעת חוק לקריאה ראשונה - אי אפשר להביא אותה מחדש; אבל אם הביאו את הצעת החוק לכנסת והיא נפלה בקריאה ראשונה - במקרה זה אפשר להניח אותה שוב על שולחן הכנסת.

י. בחושטין:

גם השרת הצעת חוק בקריאה שניה אינה מוזכרת בפעיף.

י. בן-טאיר:

ברור שלא זו היתה כוונת התקנון. מה יכולה בכלל להיות הסיבה ההגיונית להבדיל בין קריאה טרוםית לקריאה ראשונה? כוונת המחוקק בפעיף 117 היתה, שלא יעשו צחוק מן הכנסת - יפירו הצעות מסדר היום של הכנסת ושוב יעלו אותן. אי אפשר לעשות דבר הנוגד את רוח התקנון.

מה קרה במקרה שלפנינו? שלוש פיעות שינו את דעתן מן הקצה אל הקצה באותו לילה. שתיים בוודאי. פיעת המרכז החופשי היתה בעד ההסתייגות של 50% והצביעה בעד 40%.

ש. תמיר:

הודענו מראש שאנחנו בעד 50%, אך אם לא התקבל ההצעה ל-50% נצביע בעד 40%.

י. בן-טאיר:

נכון, אבל איך תצביעו סחר בכנסת על הסתייגות של 50%?

ש. תמיר:

כאשר יוברר שהדבר לא ניתן, נצביע בעד 40%.

י. בן-טאיר:

האם זה לא הוברר לכם לפני ההצבעה?

ש. תמיר:

לא.

י. בן-טאיר:

פיעת ל"ע חיכתה לחבר-הכנסת האוזנר. כאשר חזר חבר-הכנסת האוזנר, נזף בחבריו ואז התהפך כל העניין. זו זכותכם, אך אינכם יכולים לשגע את הכנסת בגלל זה.

י. גולן:

מה זה עניינכם?

י. בן-טאיר:

חבר-הכנסת שמואל תמיר הציע הצעת חוק פרטית לשינוי חוק עופר-בדר. אם הדבר יגיע לוועדת הכנסת, מצביע נגד הנחת ההצעה על שולחן הכנסת, למרות שאני נגד חוק-עופר-בדר. איך אפשר, לאחר שהכנסת כבר דנה בעניין, להגיש שוב הצעת חוק באותו עניין? איך אפשר לעשות צחוק מן הכנסת? אם התקבל הצעת החוק של חבר-הכנסת שמואל תמיר, יציעו שוב חברי הכנסת עופר וברר הצעה. אין לזה שוף. אם החליטו, יש לקבל את ההחלטה.

אני פונה לחברי הוועדה: נניח שיש אפילו רוב להנחת הצעת החוק על שולחן הכנסת. אני רואה פגם גדול בכך, שנעביר עכשיו, ערב הבחירות, חוק שבא להפוך סדרי בראשית. לא נסמע כדבר הזה. והלא אתם, חברי המרכז החופשי, פיעת ע"ם ופיעת ל"ע, השתמשתם בטיעון זה נגד חוק עופר-בדר, ואני הצטרפתי לטיעון זה. האם אפשר להביא עכשיו הצעת חוק, שבא להפוך את כל הטבנה, שמצריך הכנה טכנית של מסדר הפנים והכנה של הטפלגות, עשרים וארבעה שבועות לפני הבחירות, חודשיים לפני פיום הכנסת? האם זה רציני להתחיל עכשיו בניסיון לשנות במהות את כל

י. בן-טאיר:

השיטה המוניציפלית שלנו? האם זה רציני? הולם את הדעת? צודק? לא זה ולא זה.

אין זה דבר שצריך להכריע עליו היום. היה מה שהיה, עומדים לנעול את דלת הכנסת, בלך לעם, כל אחד יכול נקודה זו בדיוניו, תהיינה בחירות, ואולי תהיה לכך השפעה גם על התוצאות. בכנסת הבאה יתחילו לדון בעניין בשיטתיות.

הי"ר א. אנטוריון: אני פונה לחבר-הכנסת תמיר שלא יעמיד הצעה לסדר, כי היתה לכך התנגדות,

וישנה עלינו להצביע זאת בוועדה.

ש. תמיר: אני מבקש הצעה לסדר.

הי"ר א. אנטוריון: אני מעמיד להצבעה את השאלה אם חבר-כנסת שהוזמן לוועדה בתור מציע ואינו חבר-הוועדה, יכול להציע הצעה לסדר.

ז. שובל: אתה צריך לפטוק.

י. בן-טאיר: לא. הוועדה צריכה להחליט.

ש. תמיר: אני רוצה לנסק קודם כל מדוע אני יכול להציע הצעה לסדר: הנסיבות בהן יושבת

ועדה זו חריגות מכל מה שהיה אי פעם בוועדת הכנסת. לפי סעיף 117 ו-108 בתקנון יש ליושב-ראש הכנסת סמכות לראות או לא לראות משהו. כאשר הוא עושה או לא עושה, יש זכות לחבר-הכנסת הסגיש הצעה לפנות לוועדת הכנסת ולערער. במקרה זה נהג יושב-ראש הכנסת ללא כל תקדים: הוא ביקש עצה מהוועדה, שהיא ביטח הדין לערעורים על החלטותיו. זהו דבר שלא נעשה, שאין לו תקדים. זו התחמקות ממילוי תפקיד.

התהליך הזה יכול להימשך גם כשהוא חורג מכל נוהל קיים, כי מה שקורה בפועל - וזאת לאור מה שקרה בפעם שעברה, כשכולם דיברו על הנושא וביקשו רשות החייצות להכרעה - הוא שעושים פיליבסטר מאורגן, כדי להכשיל את החוק, ונותנים לכך יד גם אלה שלכאורה מצודדים בחוק וגם המתנגדים המוצהרים.

י. נחוטמן: זו לא הנמקה מדוע יש לו זכות להציע הצעה לסדר.

ש. תמיר: בנסיבות הללו, בהן נעשתה חריגה מכל

מסגרת תקנונית, אני מציע שהדיון יבוא לפיומו. אני זכאי להביע ולנסק הצעה לסדר כמגיש החוק, שמוסדות הכנסת אינם מתייחסים להצעתו. הגשתי הצעת חוק, ומה שפה נעשה הוא בניגוד לכל תקנון. לכן אני מבקש שתיפסק הפרת התקנון ותהיה הכרעה מיידית. אחרת זו קבוצה ברורה לטכל את החוק, ששותף לה הגוש של המערך עם ספר ל וגח"ל.

א. עופר: פגעת ביושב-ראש הכנסת.

י. נחוטמן: אני רוצה להציע הצעה לסדר.

הי"ר א. אנטוריון: קודם ידבר חבר-הכנסת עופר.

י. נחוטמן: אני חבר הוועדה ואני זכאי גם כן להתייחס לשאלה אם חבר כנסת שאינו

חבר ועדה יכול להציע הצעה לסדר.

הי"ר א. אנטוריון: עכשיו ידבר חבר-הכנסת עופר.

א. עופר: חבר-הכנסת תמיר לא אמר מילה אחת - אם

יש לתת לחבר-כנסת שאינו חבר ועדה אפשרות להציע הצעה לסדר או לא, ובינתיים רק השמיץ את יושב-ראש הכנסת.

א. עופר:

לגבי פגיעה ל"ע: קורה שבמפלגה יש פעם רוב כזה ופעם רוב אחר. זה קורה במפלגות מסודרות, שלא אחד קובע בהן איך תצביע המפלגה.

ש. תמיר:

האם מה שאתה אומר שייך לנושא אם אני יכול להציע הצעה לפדר או לא?

א. עופר:

לעומת זאת יש מי שמתמרון. חבר-הכנסת שמואל תמיר תמרון עם שני הקולות שלו הנה והנה. הוא ידע בדיוק מה המערך יצביע. מפלגת העבודה היתה עקבית עד הסוף, ואמרה: אם לא יהיו 40%, יפילו את החוק. היתה החלטה של מרכז המפלגה ופירסמו איך יצביע בדיון. אז חבר-הכנסת שמואל תמיר לא ידע ובא להטיף לנו מוסר.

בפגיעה ל"ע היה שינוי בעמדת המפלגה. אשר ליתר - כל מפלגה היתה עקבית בעמדה שלה, מלבד המרכז החופשי ששיחק עם הקולות שלו.

לשאלה אם מותר לחבר-כנסת מוזמן להציע הצעות: פעיף 78 בתקנון קובע: "ועדה קבועה רשאית להזמין מזמן לזמן לדיון, ללא זכות הצבעה, חבר הכנסת שאיננו חבר הוועדה שהציע הצעה שבה דנה הוועדה, או כל תיקון להצעה שבתחום דיוניה; הוועדה היא הקובעת את מידת השתתפותו של חבר הכנסת כזה, אם הוזמן לדיון...". אני טוען שהוועדה איננה דנה עכשיו בהצעת חוק של ראשי ערים. היא דנה אם פעיף 117 חל על הסרת הצעה בקריאה שלישית או לא. לכן חברי הכנסת שהציעו את הצעת החוק ואינם חברי הוועדה אינם יכולים להשתתף בדיון. הם גם לא היו צריכים להיות מוזמנים. יושב-ראש הוועדה צריך היה לשאול את הוועדה אם להזמין אותם.

הי"ד א. אנקורי:

אני חושב שזכותי לנהוג במקרה כזה לא אחרת מכפי שנוהגים במקרה כזה במליאת הכנסת, על פי כל וחומר: מה ששם טוב, טוב בוודאי גם לוועדה. פעיף 52 בתקנון קובע: "ביקש חבר הכנסת מיושב-ראש הישיבה רשות להציע הצעה לפדר ניהול הישיבה או הצבעה (להלן - הצבעה לפדר), יחליט היושב-ראש אם להיענות לבקשה".

בהתאם לכך אני מחליט לדחות את הצעתו של חבר-הכנסת שמואל תמיר.

א. רזיאל-נאור:

אני מבקשת את רשות הדיבור.

י. נחושטין:

גם אני ביקשתי רשות דיבור בענין זה.

הי"ד א. אנקורי:

כפי שאמרת, החלטתי לדחות את הצעתו של חבר-הכנסת שמואל תמיר.

רשות הדיבור לחבר-הכנסת יצחק גולן. רשומה אחריו חברת-הכנסת רזיאל-נאור.

י. נחושטין:

אתה מוכרח לתת לי את רשות הדיבור.

ס. דרובלם:

לחבר-הכנסת עופר נתת את רשות הדיבור.

י. נחושטין:

אני רוצה רשות דיבור.

י. גולן:

לא אתן לך לדבר. כעת תורי לדבר.

י. נחושטין:

מי אתה שלא תיתן לי לדבר?

י. גולן:

יושב-ראש הוועדה החליט ואתה לא מקבל את החלטתו? כעת תורי לדבר.

י. נחושטין:

לחבר-הכנסת עופר נתן היושב-ראש אפשרות לנמק.

אפילו באו"ם נותנים רשות להגיב.

א. עופר:

רשות הדיבור לחבר-הכנסת גולן.

היו"ר א. אנקוריון:

למה נתת רשות דיבור לחבר-הכנסת עופר?
אינני רוצה שיבהגו: איפה ואיפה בוועדה.
אני רוצה להציע הצעה לסדר לפני שחבר-הכנסת גולן מדבר.

י. נחושטן:

אני נותן את רשות הדיבור לחבר-הכנסת
גולן.

היו"ר א. אנקוריון:

אתה לא יכול לנהוג בשדירות ולמנוע
מחבר אחד של הוועדה את רשות הדיבור

א. רזיאל-נאור:

לסדר.

רשות הדיבור איננה רכוש פרטי של
היושב-ראש.

י. נחושטן:

אבל אי אפשר לא לתת ליושב-ראש לנהל
את הישיבה. גם אם נניח שהוא טועה
צריך לתת לו אפשרות לנהל את הישיבה.

ס. כייני:

לא היה זה נכון מצד חבר-הכנסת גולן
לומר לחבר-הכנסת נחושטן שלא יתן לו
לדבר. אם חבר-הכנסת גולן יחזור בו מדבריו, יחזור גם חבר-הכנסת נחושטן
מבקשתו.

ס. פרוש:

אני מצטער על דברי.

י. גולן:

בסדר.

י. נחושטן:

י. גולן:

אני רוצה להאחז בדברי חבר-הכנסת
נחושטן: חבר-הכנסת נחושטן אמר - ואפשר
לבדוק זאת בפרוטוקול - שיש לקונה בחוק. הוא לא אמר שפעיף 117 אינו חל.
אם יש לקונה בחוק, עונה על כך פעיף בתקנון - פעיף שאינני להוט כל כך
להשתמש בו כל שני וחמישי - והוא פעיף 122.

היועץ המשפטי לממשלה הביא נימוקים
משפטיים מסכנעים, מצריכים להיקלט באוזני חברי הוועדה, גם אם חוות דעתו
אינה מחייבת את הוועדה. בנימוקים משפטיים הסביר היועץ המשפטי לממשלה
שעל מקרה זה לא חל פעיף 117. פעיף זה מציין במפורש את פעיף 111 ופעיף
113, וכוננת המחוקק היתה שרק במקרים המצויינים בשני פעיפים אלה יחול
פעיף 117. לולא התכוון לכך, היה אומר זאת. אם פעיף 117 אינו חל - כפי
שאמר היועץ המשפטי בחוות דעתו - אין לנו אלא לקבל את הצעת חבר-הכנסת
שחל, שהיא הגיונית ביותר.

חבר-הכנסת רפאל דיבר על הצבעה אמיתית
ולא אמיתית. אני חושב שאולי ההצבעה שהיתה בכנסת לא היתה אמיתית. נכון
שהיה חסר, כי בנסיבה מסויימת היה מצב שהנהלת המפלגה שלנו חייבה את
חברי הפיעה, שבמקרה שתופיע הצעה של 50%, יצביעו בעדה. זה היה המצב באותו
זמן. לו היה הדיון בחוק נדחה בשלושה ימים, מקר זה לא היה קורה, כי
עמדנו לקיים דיון נוסף, בו היינו צריכים להביא רביזיה להצעה זו - לאשר
את הצעת המשרה שהיתה לנו עם מפלגת העבודה ולקבל את החוק גם עם 40%.
ברגע שהתקבל החוק, לא יכולנו לעשות זאת מבחינת המסמעת המפלגתית.

אין ספק שלהצעת חוק זו יש רוב בכנסת,
וזה המצב האמיתי. אם היו מביאים סחר את הצעת החוק, מפלגת העבודה כולה
היתה מצביעה בעדה. אם מישהו בפנימיותו אינו מרוצה כל כך, הרי שגם
בל"ץ יש אנשים שאינם כל כך מרוצים. אני מכיר גם חברי-כנסת מן הליברלים
בגח"ל, שאמרו לי: הלואי והייתם מעבירים את החוק. אנחנו לא מפלגות
טוטליטריות, אלא מפלגות דמוקרטיות, המכריעות ברוב.

בן-סאיר בפנייתו לוועדה אמר שמביאים
את החוק ברגע האחרון. האם זהו חוק של הרגע האחרון? עוד בכנסת הרביעית
הביאו את הצעת החוק הזאת. כבר שנים דנים בה, גם בוועדת החוקה, חוק ומשפט.

י. גולן:

האם זה נקרא ברגע האחרון? חוק עופר-ברר הוגש ברגע האחרון.

הואיל וסעיף 117 אינו חל, אפשר להשתמש בסעיף 122, וצריך להניח את הצעת החוק על שולחן הכנסת לדיון, כי זה רצונו של רוב הבית הזה. ועדת החוקה, חוק ומשפט העבירה אותו ברוב, בקריאה ראשונה היה לו רוב, בכל שלבי הקריאה השניה היה לו רוב, פרט להתייגויות בסעיף 9. היה רוב לחוק והתקר נוצר עקב סעיף 9. מובטח שאם יניחו את הצעת החוק על שולחן הכנסת יהיה לה רוב.

ס. פרוש: אני מבקש להציע הצעה לסדר.

היו"ר א. אנטוריון: אחרי חברת-הכנסת רזיאל-נאור.

א. רזיאל-נאור:

השעה כבר אחת-עשרה, ואמרת שהישיבה תינעל בשעה אחת-עשרה. מכיוון שחברי הוועדה צריכים ללכת עכשיו לוועדות אחרות, אני יע את התייחסותי לעצם העניין בישיבה הבאה. אך מאחר שנתת לי את רשות הדיבור, הרשה לי למחות בכל חוקף על הנוהג המסונה הזה של שליחת האפשרות והזכות לדבר לסדר. אם אתה נותן רשות דיבור לסדר לחבר-הכנסת עופר, אתה חייב לתת רשות דיבור לסדר גם לחבר ועדה אחר היושב פה. אם אתה נותן רשות הצעה לסדר לאורח בוועדה, כל שכן אתה חייב לתת רשות זו לחברי הוועדה הקבועים, ואי אפשר להפוך את רשות הדיבור לסדר לנסיגה לנאום שני נאומים על אותו נושא, ואת זה אתה עושה. כאן ויצרת תקדים לא טוב. אני מוחה על הצוהג לשלול את זכויותיהם של חברי הוועדה, כי כך נראה היה לך באותו רגע.

היו"ר א. אנטוריון:

כאשר ביקש חבר-הכנסת תמיר להציע הצעה לסדר, רציתי לתת לו אפשרות זו בתום לב, מבלי שחשבתי מה אומר התקנון בעניין זה. אז קם חבר-הכנסת עופר והתנגד לכך שהוא ידבר לסדר. חבר-הכנסת תמיר דיבר, ואם בדבריו הוא אמר דברים פוגעים, אני מצטער על כך שלא שמעתי, כי דיברתי אותו רגע עם המזכירה. אם נאמרו דברים פוגעים, הייתי מוחק אותם אם הייתה לי הזכות למחוק מן הפרוטוקול. אני מוכיח שאולי לא הייתי צריך לתת גם לחבר-הכנסת עופר בעקבות זה שהחלטתי לנהוג לפי סעיף 52 - את רשות הדיבור, אבל נתתי לו את רשות הדיבור, כי הוא העמיד אותנו על הכתוב בסעיף 78 לגבי חבר-כנסת שהוזמן לוועדה. בסופו של דבר קיבלתי את העמדה שליושב-ראש יש סמכות שלא לקבל את ההצעה שהציע חבר-הכנסת תמיר, ולכן - בלי שום פניות - לא נתתי הלאה את רשות הדיבור, אני חושב שנהגתי נכון. אני מצטער על שחושדים בי שבכוונה נתתי או לא נתתי את רשות הדיבור.

לעצם העניין: חברי הוועדה כולם תמימי דעים שלא צריך היה לקבל את ההצעה שפירושה הפסקת הדיון כמו שהוא. ביקשתי מחברי הוועדה שיש להם הצעות, להגיש את ההצעות בכתב. הוגש לי כבר חמש הצעות. ההצעות יודפסו וחברי הוועדה יקבלו אותן עוד היום. מבקש-מאלה הרוצים להגיש הצעות נוספות, להגיש אותן עד מחר בכתב. אחרי זה לא יתקבלו שום הצעות.

י. בן-מאיר: הן לנו אפשרות להגיש הצעות עד יום חמישי בבוקר ולא עד מחר.

היו"ר א. אנטוריון: אף אחד לא נמצא בכנסת ביום חמישי בבוקר.

ס. פרוש: יש לנו ישיבה בשעה ואני רוצה להביא את ההצעות להתייגויות.

ש. תמיר: האם לא היה לכם ספייק זמן?

ס. פרוש: אני מבקש לאפשר לי להגיש הצעה עד יום שני. אי אפשר לנהוג כך ולהגיד שיש להגיש את ההצעות מהיום למחר. זה דיון רציני.

היו"ר א. אנקוריון:
 אין שום מניעה להתייעצות הטיעות.
 לטיעות יש זמן להתייעץ עד יום שלישי
 הבא. הישיבה הבאה תתקיים ביום שלישי הבא ותהיה מוקדשת רק לענין זה.
 בסופה תהיה הצבעה, איך שלא יהיה.

רשומים לרשות הדיבור בישיבה הבאה:
 חברי הכנסת: רזיאל-נאור, פרוש, אנקוריון, בן-פורת, עופר, הראל או שובל
 ושמואל תמיר.

י. גחושטן:
 אני ביקשתי לרשום אותי. רשמת אותי
 ואחר כך מחקת.

היו"ר א. אנקוריון:
 פרבתי, כי בעקבותיך קמו עוד שלושה
 חברי ועדה וביקשו סיבוב שני. לסיבוב
 שני אני מטרב לרשום עוד חברי כנסת. אם הוועדה תחליט שהיא רוצה סיבוב
 שני, ננהג כך.

ס. ידין:
 אני ביקשתי רשות דיבור ולא רשמת אותי.

היו"ר א. אנקוריון:
 נוסיף גם אותך לרשימה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.15